

په اروپا کی دمیشته افغانانو د تولنو فدراسیون
فدراسیون سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا

Federation of Afghan Refugee Organizations in Europe

یادی از فرخنده روز استرداد استقلال کشور و جنبش امانی

۱۹ اگست ۲۰۱۶

((ملت عزیز من))

اين لباس سربازی را از تنم بیرون نمی کنم تا که لباس استقلال را برای مادر وطنم تهیه نسازم
من این شمشیر را درغلاف نمی کنم تا غاصبان حقوق ملت را به جای خود ننشانم
ای ملت عزیز وای سربازان فدا کارمن
بیاورید آخرین هستی خود را برای نجات وطن
بیایند سرهای پُر غیرت خود را در راه وطن فدا سازیم))

این سخنان شاه امان الله خان که بعد از جلوس شان بر تخت سلطنت افغانستان بیش از ۹۷ سال قبل گفته شده اند، هنوز هم چون شعر نغزی که از دل برخاسته باشد، بردل می نشیند. خاطرهُ استرداداستقلال سیاسی افغانستان از استعمار بریتانیا و اصلاحات ترقی خواهانه متعاقب آن، چون خواب شیرین کوتاه اما بسیار خوشگوار، در دل ملت افغان نقش بسته است و نسل بالنسل به آیندگان انتقال می یابد. این واقعیت، اگر از یکطرف قدرشناسی مردم ما را نشان میدهد، از جانب دیگر بیانگر توانائی بقای یک حرکت واقعاً ملی و تریخواه متکی به مردم، در اذهان مردم افغانستان میباشد. بر مبنای سنت چندسال اخیر، به مناسبت روز استقلال یکی از شخصیت‌های دارنده نقش مهم در استرداد استقلال و جنبش امانی را به معرفی دقیق ترمیگیریم، امسال نظری می اندازیم به زندگی محمد ولی خان دروازی و نقش این شخصیت ملی در معرفی افغانستان به حیث یک کشور مستقل به جهان.

محمد ولی خان دروازی کی بود؟

محمد ولی خان در درواز بدخشان در فامیل شاه درواز متولد شد. پدرش شه‌ ابولفیض خان، یکی از برادران آخرین پادشاه درواز بود. دیری نگذشت که به دوران شاهی خانواده ابولفیض خان پایان یافت داده شد و ایشان ناگزیر شدند تن به هجرت بدهند و بصورت متناوب در بدخشان افغانستان و سمرقند به زندگی مهاجرت ادامه بدهند. قرار نوشته پروفیسور عنایت الله شهرانی در کتابی که به شرح زندگی محمد ولی خان دروازی اختصاص یافته، در این آوان ((محمدولی خان با سردار حبیب الله و سردار نصرالله که در سمرقند نشوونما کرده اند آشنا شد)). البته سردار عبدالرحمن خان (که بعد ها امیر شد) در آن زمان در سمرقند در حال تبعیدبسر میبرد.

محمد ولی خان دروازی که در یک خانواده عالم و سیاستمدار بدینیا آمده بود، حسب سنت خانوادگی به کسب علم و تعلیم پرداخته از فراز و فرود زندگی نیز زیاد آموخت. وی در جوانی سر رشته کافی از علوم و سیاست داشته دارنده کرکتر گیرا و آگاه از علوم نظامی بود. دروازی در محیط کابل تحت تأثیر افکار مشروطه و مدرنیته که در بین روشنفکران آن زمان مروج بود، قرار گرفته و به یکی از رهروان این جنبش مبدل شد. نزدیکی روابط محمد ولی خان با شهزاده امان الله خان هم ناشی از همین همفکری سیاسی شان بود.

محمد ولی خان دروازی در عصر امانی:

محمد ولی خان در جریان انتقال قدرت به شهزاده امان الله، جنگ استقلال و پیاده ساختن اصلاحات تقنینی، اقتصادی و اجتماعی یارویاور خوب امان الله خان بود. وی در پُستهای سفیر افغانستان در بخارا (۱۹۱۹)، رئیس هیأت دیپلماتیک افغانستان برای معرفی اینکشور و برقراری روابط دیپلماتیک با کشور های اروپائی، ترکیه و امریکا (۱۹۲۱)، وزیر خارجه افغانستان (۱۹۲۲)، وزیر حربیه افغانستان (۱۹۲۴) و نائب السلطنه امان الله خان (۱۹۲۸) به وطنش خدمت نمود. تقرر ولی خان دروازی به این پُست ها بیانگر اعتماد کامل شاه امان الله به شخصیت، دانش، درایت و وفاداری این شخصیت ملی بود.

انچه درین میان بیشتر به نام دروازی پیوند دارد معرفی افغانستان بحیث یک کشور مستقل به سایر کشور های جهان است. ولی خان دروازی در رأس هیأت فوق الذکر برای مدت دو سال به کشورهای مختلف سفر نمودتا افغانستان را بحیث یک کشور مستقل به جهان معرفی نموده و به تأسیس روابط دیپلماتیک با دول متمدن جهان بپردازد. در نتیجه تلاشهای او و هیأت همراه اش، نمایندگی های سیاسی متقابل میان افغانستان و فرانسه، آلمان، ترکیه و ایتالیا ایجاد

گرددیده و همکاری این کشور ها در بخش معارف، تعمیرات، صنایع و امور دظامی جلب گردید.

پایان زندگی پُر افتخار محمد ولی خان دروازی

با سرنگون شدن دولت امانی بدست استعمار انگلیس و گماشتگان ابلیس صفت اش، زندگی محمد ولی خان دروازی و سایر یاران امان الله خان هدف توطئه های انگلیس قرار گرفت. آنده از روشن ضمیران که از اغتشاش سقوی جان سلامت برده بودند، توسط جلادان نادرشاهی به دار زده شدند یا در سیه چالها محبوس گردیدند. محمد ولی خان دروازی در همین دوران نادرشاهی نخست به اتهام دروغین سازش با حبیب الله کلکانی به هشت سال حبس محکوم گردید و متعاقباً با دسیسه دیگر دربار، با جمعی از یاران اش بدار آویخته شد (۲۴ سنبله ۱۳۱۲). با وصف آنکه در آنزمان در سایر نقاط جهان مسولیت جزائی و مجازات شخصی بود اما حکومت آنزمان افغانستان خانواده های مبارزین را هم آماج انتقامگیری خویش قرار داد. بدین ترتیب از خانواده دروازی نیز همچون خانواده غلام نبی خان چرخي آنائیکه زنده مانده بودند (اطفال و زنان)، برای مدت نا محدود وبدون اینکه دوسیه ای داشته باشند، زندانی شدند. تا جائی که ما اطلاع داریم از خانواده محمد ولی خان دروازی، دو پسرش احمد ولی سروش (بعدها قاضی ستره محکمه) و شاولی ولی (که با نام هنری ترانه ساز برای هنرمندان مشهورهنگ میساخت و متأسفانه اکنون در بین ما نیست) وسایر اولاد هایش توانستند بعد از حبس طولانی و رهائی از زندان در جامعه با موفقیت جای خود را بیابند. مسعود قانع و وجیهه قانع نواسه های محمد ولی خان دروازی اند، که اولی شاعر مبارز و دومی فعال حقوق زنان در محیط مهاجرت نا خواسته اند وفارو سپاسگزار همکاریهای متداوم و بی شائبه شان میباشد.

شاه امان الله خان با داشتن پشتیبانی بیدریغ وطنپرستان صادقی نظیر طرزی ها، دروازی ها، چرخي ها و سایر مبارزین ملی توانست حماسه ای را بوجود بیاورد که مردم ما تا جهان است به نیکوئی و سپاس از آن یاد خواهند کرد.

فدراسیون سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا (فارو)